

kritikát kapta: „ha megkérdezed, mit csináltam, / amíg te amerikában nem csináltál / semmit, nem mondom meg, mert / az furcsa lenne, ha megmondanám, // hogy nem csináltam semmit / és abból is lett egy verseskötet”. (Ha megkérdezed)

Szót kell ejtenem e helyt még a kötetben szép számmal fellelhető szójátékokról. Szójátékot írni, kitálatni köztudottan könnyű – megannyi olcsó megoldás kínálkozik. Ezzel ellentétben – vagy emellett, ha úgy tetszik – jó szójátékot írni nehéz, olyat, amely a formai bravúron túl is mutat valamit, mozog. Türczi Istvánnak sikerült megragadnia a játék lényegét, a legtetszetősebb darab Timár Györgynek szól, idézem: „Itt haiku lesz, / ott bevásárlóközpont: / Költőnk és Cora.” (*Itt haiku*)

A további válogatás, idézgetés: nehéz. Ez abból eredeztethető, hogy talán az egy kezdő vers (*Itt ülsz*) kivételével az összes nagyon jó. Idézhető. És: az olvasó „idézzé” is csak magának az egészet; röhögjön, sírjon. A feltételek adottak.

Mindent egybevéve, örülök ennek a kötetnek. Örülök, hogy jó. És ez nem az, hogy barátság-kérdést csinálnék ilyesimből. Ámen. Töröm a fejem, mi rosszat írhatnak a végére. Meg is van: Türczi István kihagyott a szórásból. Nem írt nekem. „Csak azért szólok, hogy tudd, / kérlek alásan.” (*A nők*)

BABICZKY TIBOR
(*Orpheusz Kiadó, Bp., 2002. 88 o. 1500 Ft*)

Sárkány Márta: *Nénje és más történetek*

Sárkány Márta első könyvében *Nénje* című kisregénye és elbeszélései olvashatók. A regény egy középkori, árván fölnevelkedett nő visszaemlékezése százhusz kilós, kivételes érzelmi gazdagságú, krisztusi karizmával megáldott nagynénjére. Az elbeszélés egyik, bevallott tétje: megmutatni a különlegességet egy olyan emberben, akinek életében mindössze három-négy esemény történt. Sikerül. A szövegben a legvonzóbb a biztos kézben tartott érzelmosság. A mesélő visszaemlékező helyzetéből következően Nénje, a könyv hőse a legfontosabb ember volt érzelmi életében, és ezt nem titkolja. Különösen jól tart egyensúlyt: anélkül érzelmős, hogy szírupossá válna. Ezt nagyrészt azokkal az eszközökkel éri el, melyek lehetlenyi hatókörű abszurd hatást keltenek. Feje tetejére állítja a várakozásunknak megfelelő logikát: „Amíg volt tiszta edénye, nem mosogatott [Nénje]. Ha elfogyott a tiszta edénye, én mosogattam el.” Esterházyra emlékeztető leírásokat ad: „Róla nem tudok semmit sem mondani azon kívül, hogy ötször mondta ki a holtomiglan-holtodiglant, és mind az ötször a második variáció jött be.” Vagy: „Elég keveset tartózkodott otthon, és ha hazament, akkor is vagy ivott, vagy ordított, vagy

ivott is és ordított is.” Jó ellensúlyként működik az is, ahogy a szívbe-markolóan igazságtalan életfordulatokat minden kommentár nélkül közli. Az érzelmek túlsordulásának amúgy is helye van a biblikus és a népmesei hagyományokhoz visszanyúló szövegben. „Nem sokkal ez után az eset után Terka néni leesett a cseresznyefáról, egyenesen bele egy szőlőkaróba. Szép halál, ha valaki így akar meghalni. Ne ítélj, mert elítéltetsz.” Megható történet, és az érzékenység mint esztétikai minőség visszacsempészésére tett kísérletnek sem utolsó.

Az elbeszélések sokfélék, általában egy-egy egyszerű, de jó ötletre épülnek, mint például az *Önéletrajz*, mely egy hetedik osztályos, zavaros családi körülmények között élő lány fiktív önéletrírása. Vannak köztük állatmese-átiratok, melyek Hajnóczy Péter átiratai után – és nem tudunk nem erre gondolni, hiszen az egyik földolgozott mese éppen *A tücsök és a hangya* – néhol megoldatlannak, kidolgozatlannak tűnnek, de egészében a hatás itt sem marad el.

MANDA BORBÁLA

(*Argus Kiadó, Székesfehérvár, 2002.*)

Kálnay Adél: *Törött tükör*

Kálnay Adélnak a kilencvenes évek elejétől kezdve jelentek meg elbeszéléskötetei és meseregényei, most pedig négy novelláskötete terméséből született egy új írásokat is tartalmazó válogatás. A könyvben huszonöt elbeszélés olvasható, ezek közül tizenöt a már korábban is publikált. A legutóbbi kötet cím, az *Örökség* ezúttal mint fejezetcím szerepel, jelezve egy korszakhatárt, számvetést a múlttal. A novellák egymásutánja szintén ezt erősíti: az elrendezés a keletkezés sorrendjét követi.

Az első történetek gyermekkori emlékekből táplálkoznak, s a szűkebb szülőföldhöz, a völgyhöz, az otthonhoz kötődnek. Egy, a többiekől különböző gyerek alakja bontakozik ki, aki talán kíváncsiságból, talán sorsszerűségből korán találkozik az élet sötétebb oldalával, és aki nagyon érzékeny az emberi problémák iránt. A *Fiuggönyön innen és túl* című elbeszélés a Dédi és annak lánya, az elbeszélő nagyanyja közti kapcsolatot ábrázolja a gyerek szemével nézve. Az anyját gondozó nagymama erőfeszítéseit a gyermek a legnagyobb szeretet megnyilatkozásának veszi, a kötelességérzet még távol áll ártatlan lelkétől, de mintha mégis őt igazolnák azok az a pillanatok, amelyekben sikerült meglesni Dédit és nagyanyját, amint a kölcsö-